

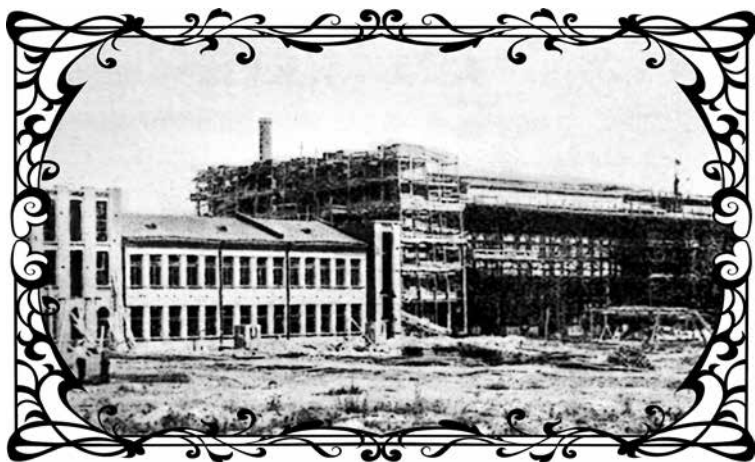
ОДЕСЬКІ ХРОНІКИ

Ірина Лобусова

Оперного театру букет із

Харків
«Фоліо»
2025

Одеса, навесні 1918 року

ГЛАВА 1

*У павільйонах кінофабрики «Мирограф».
Синя орхідея. Остання сцена мадемуазель Карини.
Крадіжка алмазів Ельзаканіді*

Яскраві лампи знімальних камер згасли, і павільйоном кінофабрики одразу ж розлилася чарівна прохолода з близького моря. У перерві між зйомками стояв такий гамір, що складно було не тільки зрозуміти якісь окремі слова, але й перекидати цей приголомшливий, строкатий і все ж чарівний хор. Зграя дівчат-статисток у шовкових шароварах юрбилася навколо помічника режисера, намагаючись жартами привернути його увагу.

Знімали східну драму з життя перського шаха під робочою назвою «Любов і смерть», тому знімальні павільйони були оздоблені різнокольоровими шовками костюмів акторів, які, проте, все одно не можна буде побачити у фільмі, адже там глядач бачитиме тільки два кольори — білий і чорний, і вся ця строкатість і багатобарвність шат статисток зіллється у фільмі в єдину сіру смугу.

Актрис, котрі грали ролі наложниць гарему, було небагато — велика масовка ще не поміщала-ся в кадрі, хоча деякі експериментатори щосили намагалися розширити можливості камер, працюючи і з рухом, і з ракурсом. Однак досягти бажаного результату було складно. Через дорожнечу кінознімальної плівки сцени знімалися відразу набіло, без будь-яких підготовчих дублів і кадрів, а тому робити це доводилося з того ж ракурсу, який був найвдалішим попередні рази. Фільмів знімалося багато, тому робота операторів була доведена майже до автоматизму, щоб не витратити зайву кількість дорожньої плівки, а відразу видавати готовий якісний результат.

Актори, які брали участь у зйомках, найбільше, любили той момент, коли на знімальному майданчику вимикали лампи-прожектори — такі гарячі, що могли обпекти шкіру. Від них немилосердно розтікався грим, а обличчя ставали схожими на підталу воскову маску, яку знову й знову доводилося поправляти.

Коли ж вимикали лампи й камеру, і режисер подавав знак, що сцена знята, у повітрі тут же розливався благодатний шум того неповторного світу, який назавжди змінював життя тих, хто хоч раз доторкнувся до нього.

Це за стінами павільйонів кінофабрики лютували розруха, голод, війна, занурюючи повалений світ у безодню відчаю і хаосу. А тут панував зовсім інший світ, той, який живе за своїми власними законами і не має нічого спільного з сумною дійсністю.

Двоє чоловіків прогулювалися доріжками саду, що оточував скляний павільйон. Була середина весни, у чистому і свіжому повітрі поволі з'являвся аромат молодії зелені, який гостро і пряно відчувався саме тут. Павільйони кінофабрики спеціально побудували в найкрасивішому місці, над морем, для того, щоб у середині завжди було світло. А смуга далекого моря за обривом здавалася казковим царством натхнення, здатним спонукати до будь-яких подвигів. Зокрема й до найважчого в новому виді мистецтва, яке тільки прийшло у світ.

Та попри навколишню красу чоловіки були зосереджені і похмурі, і, судячи з виразів їхніх облич, не помічали ні гарного весняного дня, ні блискучого в променях сонця моря, ні навіть зграйки кокетливо одягнених у східні костюми дівчат, які все намагалися спеціально потрапити їм на очі.

— Не подобається мені все це... — хмурився діловитий і серйозний режисер фільму, молодий чоловік

з розпатланою чорною як смола бородою. Попри молодий вік він уже встиг прославитися завдяки безлічі картин, знятих на фабриці. Серед всіх режисерів кінофабрики «Мирограф» він вважався одним з кращих.

— Не подобається мені все це... — повторив він, — говоріть, що хочете, але вона мені не подобається! Погана жінка! Так і задушив би своїми власними руками! Через неї вже стільки плівки зіпсовано. Чує моє серце — угробить вона весь фільм, ось самі побачите.

— Дорогий мій, я грошей не друкую, і з неба вони мені не падають, — поблажливо посміхнувся чоловік старшого віку, в якому можна було впізнати власника кінофабрики «Мирограф» Дмитра Харитонова, — на сьогоднішній день ця Карина — найкращий варіант. Вона коштує дешево — бо місцева, виступає в кабаре. І люди із задоволенням прийдуть на неї подивитися.

— Та вона взагалі не актриса, — спалахнув режисер, — так, підстилка бандитська! З ким вона там тягається, з Котовським? Її в шию треба звідси гнати!

— Ти язика-то придерж, — насупився у відповідь Харитонов. — Мені проблеми не потрібні. Дознімеш картину — гони, куди захочеш. А поки...

— З нас сміятимуться, — похмуро вів своєї режисер, — вона нічого не тямить. Ні пластики у неї немає, ні грації. Рухається, як корова. Очі тупі. Один гонор. А гонор в кадр не запхнеш.

— Не сумуй, — Харитонов поблажливо поплескав молодого режисера по плечу, — є у мене один план — пальчики оближеш! Я скоро збираюся в Москву. Переговорю там з Луначарським. І, якщо вигорить, привезу тобі таких акторів, про яких ти і мріяти не можеш! Дай мені час!

— Я здогадуюся, кого ви хочете привезти! — зрадів режисер. — Це буде удача так удача! А ви впевнені, що вийде? Ви хіба знаєте Луначарського?

Харитонов у відповідь лише посміхнувся. Саме в цей момент їхню бесіду порушили гучні жіночі крики, які лунали зі скляного павільйону. Виділявся верескливий вульгарний жіночий голос, який, судячи з усього, викрикував лайку, але через відстань вона була нерозбірлива.

— Ось бачите! — скрушно зітхнув режисер. — Ну як, скажіть на милість, все це виносити?

Харитонов і режисер поспішили до павільйона. Там саме зчепилися двоє дівчат. Вони вже хапалися за патли й вигукували найбрудніші простонародні образи знаменитих одеських торговок — тут вони звучали вже дуже розбірливо, задля більшого задоволення присутніх при цьому спектаклі.

— Мадемуазель Карино, тримайте себе в руках! — режисер спробував урезонити яскраву брюнетку з пишними грудьми, які зухвало випиналися крізь шовковий східний костюм.

— Та вона... ця халамидниця проклята... та до моїх речей... своїми брудними кривими руками... — загула

брюнетка, — вона мої сережки намагалася поцупити, воша злодійкувата!

— Шо? Та засунь ти свої сережки ослу в гузно! — заверещала блондинка. — Кому вони треба? Дрек бродячий, а не сережки! Сама халамидниця! Сама з торговок, а видаєш себе за казна-що! Курка ти недощипана, блоха безока! Шоб у тебе патли з зубами всі повилазили, як я буду за це дивитися!..

Аби припинити недоречний скандал, режисер звелів своєму помічникові (тому, який відповідав за освітлення) відвести блондинку геть. Той, хоча і з трудом, впорався з цим завданням. Тим паче, на допомогу йому підрядилися статистики, яким кортіло дослухати до кінця характеристики прими.

— Не можна так, мадемуазель Карино, — спробував урезонити головну героїню режисер, але брюнетка відразу на нього накинулася.

— Шо? Так я тебе на увазі мала, щвіцер недороблений! Знаю, що я тобі не подобаюся, дивишся на мене, як солдат на вошу!

Режисер хотів було різко відповісти, але в цей момент до них підійшов один із співробітників кінофабрики і доповів Харитонову, який, стоячи осторонь, спостерігав всю цю сцену:

— Пане директоре, коштовності привезли!

Фраза долинула до брюнетки, і всю її лють наче рукою зняло. Очі її заблищали, і вона рушила до Харитонова.

— Це за правда, пане директор? Це ті коштовності, за які ви вчора говорили?

— Саме так, — підтвердив Харитонов, — сцена смерті буде зніматися в знаменитих алмазах Ельзаканіді. Я спеціально їх випросив.

— Алмази Ельзаканіді... — очі режисера недобре блиснули. — А казали, що немає грошей на зайві витрати...

— А це не витрати, — відповів Харитонов, — я взяв їх на одну годину. Позичив. Ельзаканіді мені цю послугу в карти програв. Ось я й попросив алмази для зйомок. Вони будуть дуже виграшно виглядати в фінальній сцені фільму, де шах одягає свої найрозкішніші прикраси на мертву наложницю.

— Можна поглянути на них, пане директоре? — брюнетка наступала на директора кінофабрики, немов намагалася протаранити його своїм бюстом. — Ну хоча б одним оком! За них же говорить все місто!

— Ось на зйомках і побачите, — Харитонов з явною неприязню відсторонився від неї і повернувся до свого службовця:

— Вели посильним занести скриньку до мене в кабінет. Я вже йду.

З різними почуттями Карина і режисер фільму дивилися в спину Харитонova. Нарешті режисер важко і полегшено зітхнув:

— Ну що, мадемуазель Карино, будемо репетирувати? Ідіть до кімнати за павільйоном, там уже

ГЛАВА 1	3
У павільйонах кінофабрики «Мирограф».	
Синя орхідея. Остання сцена мадемуазель Карини.	
Крадіжка алмазів Ельзаканіді	
ГЛАВА 2	19
Статистики Оперного театру. Третій букет.	
Шпигунські пристрасті і бандитське підпілля	
ГЛАВА 3	34
Прима-балерина Ксенія Белікова.	
У кабаре «Під три чорти!».	
Таємниця нового власника. Красень-актор Петро Інсаров.	
Огидна пропозиція	
ГЛАВА 4	52
Провал на знімальному майданчику.	
Жіноча сварка. Куди поділися алмази Ельзаканіді?	
Підслухана розмова і знищення букета	
ГЛАВА 5	70
Де орхідеї? Друге вбивство. Таню допитують	
ГЛАВА 6	87
Еlegantна дама в купе поїзда, що прямує в Одесу.	
Прибуття зірки. Передчуття актриси.	
Розмова Тані з Японцем. Афіша в його кабінеті	
ГЛАВА 7	103
Наліт під час балу Міської управи.	
Таємниче повернення кольє.	
Квіти від Мішки Япончика.	
Пропажа алмазної брошки мадам Франже	

ГЛАВА 8	122
Зйомки фільму «Княжна Тараканова».	
Розповідь покоївки про вбивства актрис.	
Зникнення каблучки з сапфіром. Докори совісті	
ГЛАВА 9	139
Концерт в театрі «Гротеск».	
Перша зустріч королеви екрану і короля злодіїв.	
Страшна новина — плітка про коханця	
Соньки Блюхер. Новий власник кабаре	
ГЛАВА 10	153
Двір на Непрямій вулиці —	
притулок Золотого Зуба. Зустріч Володі і Тані	
ГЛАВА 11	168
Нова гастроль Примари. Страждання Тані.	
Підозри Володі Сосновського.	
Бал у губернатора для баронеси Ольги фон Грір.	
Осінній букет	
ГЛАВА 12	184
Шпигунські пристрасті вируючої Одеси.	
Зустріч на балу. Невдала крадіжка.	
Третя смерть	
ГЛАВА 13	201
Спостерігач Віри Холодної.	
«Мішка Япончик сохне по вам».	
Нічна розмова з бандитським королем.	
Поява в Одесі Анрі Фрейденберга	
і каральні заходи Гришина-Алмазова	
ГЛАВА 14	218
Урочистий концерт	
на честь французької влади. План Тані.	
Знайомство з Вірою Холодною. Арешт Стрижа	
ГЛАВА 15	233
Таня в руках солдатів. Втручання Віри Холодної.	
Любов Анрі Фрейденберга.	
Вуличні діти Молдаванки	
ГЛАВА 16	249
Облава на Запорізькій. Розстріл.	
Похорон Стрижа.	
Розповідь Хмари	

ГЛАВА 17	265
Розмова з сестрою Соньки. Стежка мерців. Злі духи катакомб. Підземний хід в колишній палац губернатора	
ГЛАВА 18	283
Перший випуск газети. Секретна нарада. Новий детектив з Києва. Повернення Трацона. Замах на Гришина-Алмазова. Вибух	
ГЛАВА 19	298
Прогулянка на яхті. Хлопчаки в порту. Розстріл вуличних пацанів	
ГЛАВА 20	316
Смерть Хача. Склад зброї. Правда про Привіда. Квіткова оранжерея божевільного вбивці	
ГЛАВА 21	332
Плітки про роман актриси. Імператорська купіль. План Тані. Ржевський-Раєвський знайшов кандидатуру на вбивцю актрис	
ГЛАВА 22	349
Літературні вечори Одеси. Розповідь художника про київські катівні. План провалився. Щур у банді Японця	
ГЛАВА 23	365
У катакомбах — пастка. Розмова на балу — вся правда про щура. Володя поспішає за допомогою до Японця. Кінець Золотого Зуба	
ГЛАВА 24	383
Порятунок Тані. Справжнє ім'я Привіда. Секрети шпигуна більшовиків. «Заморити червону королеву». Таня і Володя спізнюються	
ГЛАВА 25	400
Смерть Віри Холодної. Похорон актриси. Кінець Ржевського-Раєвського. Третє зникнення Володі. «Ваші пальці пахнуть ладаном»	